

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИВОРІЗЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ ДонДУВС**

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИЧНІ ВИМОГИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ»

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 Право
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма Право
Шифр за ОПП ОК 10

Мова навчання : українська

Розробник:

Ксенія НІКОЛЕНКО, кандидат філософських наук, доцент кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових та гуманітарних дисциплін

Протокол № 2 від 02.09. 2024 року

Завідувач кафедри

Ганна УСТИНОВА-БОЙЧЕНКО

Робочу програму погоджено з керівником
проектної (робочої) групи ОПІ Право

Керівник проектної (робочої) групи
10.09. 2024 року

Ганна УСТИНОВА-БОЙЧЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Рік підготовки:	1-ий	1-ий
Семестр:	2-ий	2-ий
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3 / 90	3/90
Модулів:	1	1
Змістових модулів:	2	2
Лекції:	20	8
Семінарські:	20	8
Практичні:	-	-
Самостійна робота:	50	74
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	не передбачено
Підсумковий семестровий контроль	залік	залік
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить	1:3	1:5

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: «Етичних вимог правничої професії» як науки та навчальної дисципліни полягає у виробленні у майбутніх правознавців цілісного уявлення про характер та механізм дії етичних норм, їх єдності із вимогами суспільної моралі та права, закріпленні цих уявлень у формі переконань та настанов професійної поведінки.

Завдання: засвоєння основних понять та інститутів професійної етики; вивчення основних морально-етичних норм, що регулюють професійну службу діяльність, правил встановлення підстав для прийняття правових рішень; оволодіння навиками осмислення та аналізу правозастосовної практики відповідно до етичних стандартів; формування навичок використання набутих знань для вирішення практичних ситуацій у професійній діяльності; усвідомлення

значимості майбутньої професії.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити: «Актуальні проблеми кримінального права та процесу», «Міжнародні стандарти прав людини та їх охорона і захист у практиці Європейського суду з прав людини».

Постреквізити навчальної дисципліни: виробнича практика.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Результати навчання дисципліни	Програмні результати навчання											
	PH 1	PH 4	PH 6	PH 7	PH 9	PH 10	PH 11	PH 12	PH 13	PH 15	PH 17	PH 18
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність проводити дослідження на відповідному рівні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність приймати обґрунтовані рішення	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність розробляти проекти та управляти ними	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	ус бо го	у тому числі					ус бо го	у тому числі				
		л	пс	л	ін д	ср		л	пс	л	і н д	ср

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основні етичні категорії. Добросесність та професіоналізм – базові етичні цінності правника												
Тема 1. Етика як наука про мораль. Професійна етика правника	9	2	2			5	9	0,5	0,5			8
Тема 2. Основні характеристики юридичних професій	9	2	2			5	9	0,5	0,5			8
Тема 3. Соціальне призначення і моральний сенс правничої професії	9	2	2			5	10	1	1			8
Разом за змістовим модулем 1	27	6	6			15	28	2	2			24
Змістовий модуль 2. Етичні стандарти в професійній діяльності правника та відповідальність за їх порушення												
Тема 4. Етичні засади взаємовідносин між правниками. Реагування на неетичну поведінку колег	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 5. Дотримання високих етичних стандартів на робочому місці і поза ним, офлайн та онлайн	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 6. Дисциплінарна відповідальність правника за порушення етичних стандартів.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 7. Етичні засади здійснення правосуддя	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 8. Основи адвокатської етики	9	2	2			5	9	1	1			7

Тема 9. Професійна етика прокурора	9	2	2			5	8	0,5	0,5			7
Тема 10. Специфіка етики слідчого	9	2	2			5	9	0,5	0,5			8
Разом за змістовим модулем 2	63	14	14			35	62	6	6			50
Усього годин	90	20	20			50	90	8	8			74

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль № 1. ОСНОВНІ ЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ. ДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗМ – БАЗОВІ ЕТИЧНІ ЦІННОСТІ ПРАВНИКА

Тема 1. Етика як наука про мораль. Професійна етика правника. Основні принципи етичного аналізу. Світоглядна орієнтація вчення про мораль. Мораль як соціальний феномен. Мораль як предмет теоретичного осмислення. Структура моралі. Ціннісно-сміслові орієнтири життєдіяльності особистості. Специфічні особливості етики правника. Принципи рівності, незалежності, безсторонності як фахові ознаки правника.

Тема 2. Основні характеристики юридичних професій. Знання справи, основні напрями правничої діяльності: прокурор, адвокат, суддя, слідчий, судовий виконавець, нотаріус, юрисконсульт – специфічні особливості морально-професійного спрямування фахівців.

Тема 3. Соціальне призначення і моральний сенс правничої професії. Специфіка та особливості правничої діяльності. Її моральна характеристика та особливості здійснення такої діяльності. Культура особистості юриста. Зміст моральної культури юриста. Деформації моральної і професійної (правової) свідомості у працівників правничих професій.

Змістовий модуль № 2. ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВНИКА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЇХ ПОРУШЕННЯ

Тема 4. Етичні засади взаємовідносин між правниками. Реагування на неетичну поведінку колег. Специфіка правничої діяльності в контексті етичних норм. Етична культура правників. Неетична поведінка колег: причини, особливості, шляхи реагування.

Тема 5. Дотримання високих етичних стандартів на робочому місці і поза ним, офлайн та онлайн. Дотримання етичних стандартів суддями. Особливості етичних стандартів в діяльності прокурорів. Специфіка та основні риси етичної діяльності адвокатів. Етичні засади діяльності нотаріусів.

Тема 6. Дисциплінарна відповідальність правника за порушення етичних стандартів. Поняття та види дисциплінарної відповідальності. Професійна відповідальність правників. Міжнародні стандарти професійної діяльності та відповідальності правника. Стандарти незалежності юридичної професії міжнародної асоціації юристів.

Тема 7. Етичні засади здійснення правосуддя. Особливості та специфіка судової етики. Суспільне призначення та моральна роль суду. Специфіка етики судового процесу. Дотримання правил етикету в судовому процесі. Специфічні особливості та етичні принципи судді.

Тема 8. Основи адвокатської етики. Етичні засади адвокатської діяльності як результат вияву її специфіки. Етичні вимоги до адвокатів. Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового процесу. Дотримання норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності адвоката. Відповідальність за порушення Правил адвокатської етики. Етичний кодекс адвоката. Роль та особливості колегії адвокатів у вирішенні морально-етичних питань та спорів.

Тема 9. Професійна етика прокурора. Соціальні функції прокурора. Специфічні властивості особистості прокурора. Особливості принципів конфіденційності та законності в професійній діяльності прокурора. Етика захисту інтересів потерпілих та свідків. Моральні вимоги до прокурора. Вимоги до особистої поведінки прокурорів.

Тема 10. Специфіка етики слідчого. Загальна характеристика моральних вимог до слідчих. Специфіка реалізації моральних норм у діяльності слідчого. Регламентація слідчої діяльності. Етика слідчих дій. Морально-етична складова кримінального процесу.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Поточне оцінювання знань Здобувачів на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 4-бальною системою, де 5 балів відповідає оцінці «відмінно», 4 бали відповідає оцінці «добре», 3 бали відповідає оцінці «задовільно», 0 балів відповідає оцінці «незадовільно».

5.2. Підсумкове/семестрове оцінювання знань Здобувачів за результатами вивчення освітніх компонент на денній та заочній формах здобуття вищої освіти в Університеті здійснюється за 100-бальною уніфікованою системою, яка поширюється на всі навчальні дисципліни незалежно від обсягу та тривалості викладання. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу наведений в таблиці (див. Таблицю 1).

Таблиця 1. Розподіл балів за формами організації освітнього процесу.

Денна форма	Заочна форма
Аудиторна робота – 40 балів	Аудиторна робота – 20 балів
Самостійна робота – 20 балів	Самостійна робота – 40 балів
Залік – 40 балів	Залік – 40 балів

Усього за навчальну дисципліну – 100 балів	Усього за навчальну дисципліну – 100 балів
--	--

5.3. Для денної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Поточна успішність (кількість балів) здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для денної форми навчання складає 8, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку (40/5=8).

Розподіл 20 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.4. Для заочної форми навчання поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях) визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

поточна успішність (кількість балів) Здобувачів за аудиторну роботу (на семінарських та практичних заняттях), для яких оцінювання результатів навчання здійснюється за контрольними нормативами, визначається за такою формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість нормативів за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

Коефіцієнт максимально можливого балу за аудиторну роботу, який для заочної форми навчання складає 4, визначається шляхом ділення максимального балу за аудиторну роботу на максимально можливу оцінку ($20/5=4$).

Розподіл 40 балів за самостійну роботу визначається рішенням кафедри з урахуванням змісту запропонованих у методичних рекомендаціях завдань на її виконання.

5.5. Підсумковий контроль – залік складається Здобувачами в обов'язковому порядку.

– 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на етичні стандарти відповідних напрямів діяльності правників (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на етичні стандарти відповідних напрямів діяльності правників чи допустив/допустила незначні помилки.

– 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

– 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

– 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти (зарахування залікових кредитів) є стандартизованою та формалізованою (враховує особливості шкали оцінки МДУ (100-бальна), національної («незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

Оцінка за національною шкалою	Бали	Оцінка ECTS
Відмінно/ Зараховано	90-100	A
Добре /Зараховано	82-89	B
	75-81	C
Задовільно/ Зараховано	67-74	D
	60-66	E
Незадовільно/ Не зараховано	35-59	FX

	1-34	F
--	------	---

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП Арал, 2018. 108 с.
2. Кацавець Р. Професійна етика юриста. Навчальний посібник. Алерта, 2022. 246 с.

Допоміжні

1. Про затвердження Кодексу професійної етики та поведінки працівників прокуратури. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0123900-12#Text>
2. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
3. Правила адвокатської етики. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
4. Про затвердження Кодексу суддівської етики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
5. Етичні вимоги правничої професії: словник довідник / укладачі : К. В. Ніколенко, І. С. Лопатинська, О. В. Гігін. Кривий Ріг : КННІ ДонДУВС, 2023. 94 с.

Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс «Етичні вимоги правничої професії»: <https://osvita.dnuvs.in.ua/md/course/view.php?id=638>
2. Юридичний помічник URL: <https://pomichnyk.org/publikatsiji/profesijna-etyka-yurysta.html>
3. Етика юриста. URL: <http://www.etica.in.ua/etika-yurista/>
4. Етика юриста. URL: [https://pidru4niki.com/12751202/etika ta estetika/etika_yurista](https://pidru4niki.com/12751202/etika%20ta%20estetika/etika_yurista)